

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

www.angp-hb.co.za

info@angp.co.za

UMOYO WA MUNTU

Copyright ANGP

COPYRIGHT

ISBN 0 - 947052 - 06 - 2

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191, PRETORIA, 0001, R.S.A.

(A Gospel Literature Mission financed by donations)

(Reg. No. 1961/001798/08)

UMOYO WA MUNTU

PAMO

IGALASI LYA MUZIMU

(Ukufwanikizya nu Kubonesya mu Vituzituzi Teni)

Akabuku kano ni vituzituzi vyache kakanda mu France mu mwaka wa 1732. Kafumukizwe ukuba li “Galasi lya Muzimu” pamo “aKabuku ka Moyo”. Pa chifukwa cha bwanaloli bo kanyamuye ubwa mazgu gha Chala, nu bwiza bwache bonsi, kendite sona kachili kakwenda muneno inyinji izya muvyisu vya Bazungu (Europe) na muvya baFirika muno. Kakubelengiwa na bantu bonsi aba nyitiko zya kupambanapambana.

Abinji babwaghania ubwanaloli bwa Lufingo lwa Chala ulwa mwibuku ikali ilya mwibangeli lo lwakwanilisiwa mwipya. “Nkuzukubapa umoyo umupya, sona nkuzukubika mumwinyu umuzimu umupya” (Ezekia 36 : 26, baHeb. 8 : 10).

J. R. GSCHWEND

Wensi yo akubomba imbibi bo akufuya ululaghilo papo ukubomba imbibi bo bufuya indaghilo.

Muzimenye ukuti umwene witu akaboneka ukuti ize efye imbibi nukuti mumwache mute ububibi nabumo.

Wensi yo ali mumwache atakubomba imbibi, wensi yo akubomba imbibi bo atamwenizye lumo, nako kumumanya bo atamumenye.

Mwe banamwe, nayumo atakabapuvye, yo akubomba ingolosu bo mugholosu, ukuyana nukuti wepe mugholosu.

Yo akubomba imbibi bo wa satana, papo ukufuma ko kubwandilo, usatana akubomba imbibi. Chobene umwana wa Chala akinzila ukuti ize azinanganie imbombo zya satana.

Wensi yo apapiwe nu Chala atakubomba imbibi, papo imbeyu ya Chala yili mumwache, sona atabaghiye ukubomba imbibi papo apapiwe nu Chala.

Momo tukubamanyila abana ba Chala na bana ba satana. Wensi yo atakubomba ingolosu sona atakughana uwamwabo bo atafumiye mwa Chala.

(1 Yoh. 3 :4-10).

UMOYO WA MUNTU
LITEMPELI LYA CHALA PAMO NYUMBA
YO USATANA AKUBOMBELAMO IMBOMBO
(1 Yoh. 3 : 4-10)

Nkukulaba ukuti bo ukubelenga akabuku kano ukumbuke ukuti kali ngati ligalasi ilya kwiyenezamo wemwene, nanti we wa panzi pamo we mukhristu, na linga ute nu lwitiko pamo ukunyokela kwisinda, pope inti wiyenie ngati mo uChala akukwenezya. UChala atakwenia ubuntu bwa bantu. Umwene akwenia mu moyo ya bantu.

Usatana we wise wa bagulugulu bonisi, we mwene wa chisi, sona we chala wa chisu chino, yo akwiyandula ukuba mungelo wa buzelu. Abinji bakwiyandula ukuba batumiwa ba buzelu, popo bakukalala leka nanti akayilo kabo akenecho kavumbuka. Ukuyana na mutubalilo twakale, mumasiku ghilelo muli abatumiwa abinji leka abamyasi na babombi abagulugulu bo bakwiyandula ukuba batumiwa ba Khristu. Te chakuswighisya ha, papo nu satana akwiyandula ukuba mungelo wa buzelu (2 baKor. 11 : 13, 14). Usatana yo we chala wa chisu chino akubakupika abantu mumaso na munyinong'ono zyabo ukuti manyi beniange ulughano lwa Chala, ubukulu nabo busisya bwache; nukuti batakamweniange nu kumumanya umupoki wabo yo akabafwila, umwene witu uYeso Khristi (2 baKor. 4 : 4). Bonisi a babombambibi na basitalwitiko bafwe sona bafwamaso kumaso gha Chala. Bakulongoziwa nu muzimu wa chala wa chisu chino (baEfe. 2 : 2). Ba kulazya ku lufundo lwa bwila na bwila pene nanti amaso ghabo ghanghuka munzila yimo ukuti babwenie ubusobi bwabo. Yo akuti ate nimbibi bo akwizimbula “Pa chifukwa chinichi umwana wa Chala akaboneka ukuti ize ananganie imbombo zya satana” (1 Yoh. 3 : 8). “Mwipe kwa Chala. Mumukane usatana po azukubachimbila. Sengelela kwa Chala po wepe azukusengelela kukwinyu” (Yakobo 4 : 7, 8).

Bo ukubelenga akabuku kano nu kumanyila mu vituzituzi vyache, inti waghe ukuti ukwiyenia mumoyo wako. Witikizye

ubuzelu bwa Chala bo bukwenia mosi na mosi bukulangizye mo umoyo wako ghubeleye. Uzyitike imbibi zyako, utakazikane ukuti zitalimo, papo amazyu gha Chala ghakunena ukuti, “Nanti tukuti tute ni mbibi bo tukwizimbula, nu bwanaloli bo butalimo mummyoyo yitu, loli nanti tukwilata imbibi zitu, umwene musubiliwa sona mugholosu, po akutuhobokela imbibi zitu nu kutusuka ku bubibi bonsi bo tulinabo” (1 Yoh. 1 : 1-10). “Ibanda lya Yeso Khristu umwana wa Chala likutusuka kumbibi zyonsi.”

Yo akukulamulila angaba we Chala sona angaba we satana. We muzya wa Chala nanti ha we wa satana. Nanti imbibi yikulamvikite, utakakane ha, loli ukolele kwa Chala yo isenganizye ukukwabula mo mwa Yeso Khristu yo akiza pa chisu ichi ukupoka abambibi nu kunangania amaka gha satana na ghambibi zyo zitulamvikite. Umwene yo bupoki bwitu. Uli pamaso gha Chala umuzelu, yo akwenia vyonsi ivya kubusyefu, inyinong’ono zyo zifisiwe ni mbombo zya mubumi bwako bonsi. Kwa Chala utangavwama, utangazifisa ni mbombo zyako kukwache, pakuti “Yo abikite ikutu, amwe atangivwa? Yo apelite iliso, amwe atangenia?”

“Amaso gha Chala ghakwenia uku nuku pa chisu chonsi ukwilingizya amaka ghache mubuyo bwabo imyoyo yabo yakufikapo kukwache” (2 Chron. 16 : 9).

“Amaso ghache ghakuzyenya inzila zya bantu, ukwenia mosi mo bakwendela. Kutaliko ichisi pamo ichizyezye chamfwa umwakuti ababombambibi bangavwamamo” (Yobu 34 : 21, 22).

“U Yeso atakibika nkani kukwabo papo akabamanya abantu bonsi” (Yoh. 2 : 24).

Chobene, “Musayiwa yo ubunanzi bwache buhobokeliwe, yo imbibi zyache zikupikiliwe. Musayiwa yo uChala atakumubele-ngela ububibi bwache nayo mu muzimu wache mute akabugulugulu nakamo” (Masal. 32 : 1, 2). (Ubelenge nu Masal. 51 wensi.) U Yeso nilelo achili akwitizya: “Za kukwane mwensi mwe mukutamiwa sona munyamuye iving’wamu, nkuzukubapa ubutuzyo” (Mat. 11 : 28-30).

Ukulingania kwa mu Vituzituzi ICHITUZITUZI CHA BWANDILO

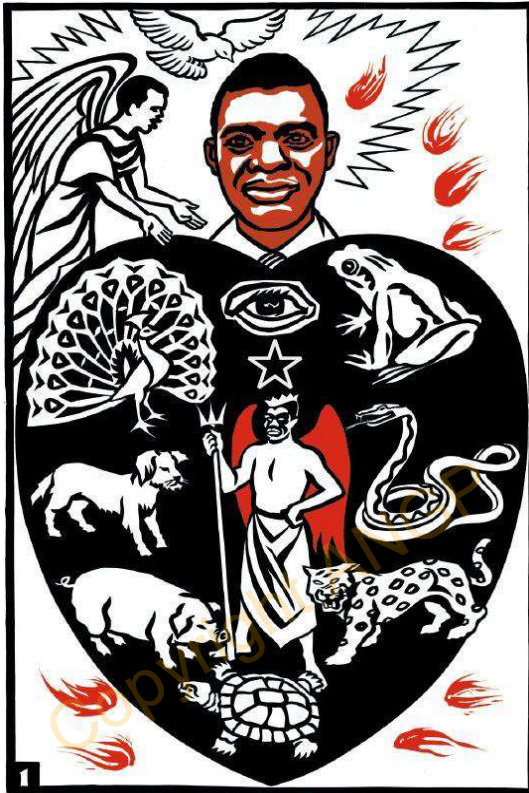
Ichituzituzi chino chikulangizya umoyo wa muntu umwanavuli pamo umukolo yo akwinong'ona vyo vyachisu, yo atakupinduka, po mwibangeli akuneniwa ukuba mubombambibi umwakuti akulamuliwa nu muzimu wa chisu ichi sona ni kwilu lya mubili ni vinyonywa vyache. Ichi cho chifwanikizyo cha moyo ukuyana namo uChala akuwenezya. Amaso gha dunukite nu kuchesama ukulangizya ubuching'wela ngati mo visimbiliwe Muvyili 23 :29-33: "Wenu yo ali nu mukosi? Wenu yo ali nu busulumanie? Wenu yo ali nu lombwa? Wenu yo ali nu kudinginyika? Wenu yo ali ni vilonda ivisita kumanyikwa? Bobala bo bakulinda mubwalwa, bo bakuyebela nu kulonda ubwalwa bwa kusangania. Utakabwenie ubwalwa po buchesamite, po bukulangala mwa komeji nu kufulukila mumo. Pabumalilo bukuluma ngati njoka, bukuluma ngati we chipili. Amaso ghako ghazukunyonywa abakolo abalendo nilomo lyako lizukunena vyo vitabaghiye."

Pansi pamutu muchituzituzi ichi, tukwenia umoyo wa muntu mo muli ivinyamana vyaluko nu luko, vyo vikulangizya imbibi zyaluko nu luko zyo zili mumoyo wa muntu, namanga umoyo buyo sona bwikazi bwa mbibi zitu. UChala akutubuzya ukwendela mwa Yereimia ukuti, "Umoyo mujanja ukulusya ivintu vyonsi sona mubibi wa kufikapo. Wenu yo angaghumanya?" (Yereimia 17 :9). UYeso umwenecho akwitikizya pavino nilyakuti, "Mumoyo wa muntu mukufuma inyinong'ono imbibi, ubuhule, ukughoghana, ukughonana, ubwiba, ubunyonywe, ububibi bonsi, utubini, amahelu, ukwikwezya, amadinko nu bukonyofu. Vyosi vinivi vikufuma mu moyo wa muntu nu kumunyazya" (Marko 7 :21-23).

1. INKUKUTEMBO (Peacock) – Pobuli ubwiza bwa chiyuni ichi bukupaliwa na bantu bonsi, muno chikulangizya umoyo wa lwituvyo. ULusifara yo akaba mucherubu umwimikiwa nu kunyamula ubuzelu bwa Chala, nukuba mungelo wa Chala, akiza awa chifukwa cha lwituvyo, nukwipanga ukuba mulwani wa Chala yo tukuti usatana (Yes. 14 :9-17, Ezek. 28 :12-17).

Ulwituvyo lukufuma mu chiliba cha kunyanja ya moto po lukwilangizya munzila inyinji. Abantu bamo bakwituvya chifukwa cha bukabi bwabo, bamo ubumanyi bwabo, bamo imyenda yabo yo yafuma ukufika muyo bate ninsoni nu kulangizya imibili yabo, ukuvwala utwakwinozezya to tukung'alika, utbangeli, utwa mumakutu nu tunji, ngati mo visimbiliwe mwa Yesaya 3 :17-24. Bamo bakwituvizya abanyenya babo, uluko lwabo, ineno yabo, inyiho zyabo ni nyangalo zyabo na mutuntu utunji nukuluvya ukuti "uChala akubapinga abamadinko nukuba nichisa kuba lwiysiso" (1 Pet. 5 :5). UChala abenganite nu lwituvyo nu kwikwezya (Ivyili 8 :13). "Ukwikwezya kukwiza nu kunanganika sona umoyo wa kughusa ghu kuwisia" (Ivyili 16 :18).

2. IMBWA – Yikulangizya ivinyonywa vya mubili, ubuhule nu kughonana. Imbibi zino zyabala leka mutubalilo twa bumalilo tuno umwakuti tukwenela ukwitikizya ubwanaloli bwa mazyu gha Yeso gho akanena mummyaka 2000 yo yakinda ukuti mumasiku gha bumalilo muzukuba ngati mo mutubalilo twa Sodomu na Gomola. Umuzimu wa tubalilo tuno ghutakungiliye abamama na batata nu kwingila munkaya na mumasukulu gha chikhristu vyene ha, loli imbeyu imbibi ngati yino chachitima ukuti usatana mu buchevu bwache akuyipesa mu vituzituzi ivya kwenia, ukwenda mu mabuyo gha kutyongela, ukubelenga ivisita kubaghila, na munzila izyamwabo inyinji leka, po cho uChala akuti mbibi chikwitiziwa ukuba bumi bwa tubalilo tuno. Abalumendo na balindu abinji bakusendela mu vituzituzi ubumi bwabo poka na muvyakubelenga loli kubumalilo bakwagha bali nabo muntamyo na munsoni na mubumi ubusitakubaghila. Abantu ababibi nabo bakwenda mwalwe bo bakuchuka leka kubantu ba kabalilo kano. Inyumba zya kwimbilamo zyaba mabuyo gha vinyali nkani. Abantu abakumanyikwa ukuba ba Chala ngati aba Yosefe (Ubwandilo 39) nabanji bate sona bakwenezapopo. Nu muntu uwabulo uwa chizulu yo wensi yo akoliwa mumpopo akamughogha angabamanyisya zimo abantu ba tubalilo tuno bo bakwiwenia ukuba ba mahala leka, sona angaya abalonge pisiku lya bulongelo. UChala akutubuzya ukuti manyi twangale nu kughonana loli tukuchimbile. Yonsi imbibi yo umuntu akubomba te yamubili loli bo bakughonana bakuyinangila imibili yabo.

1. UMOYO WA MUBOMBAMBIBI

“Mukutichi? Mutazimenye ukuti imibili yinyu matempeli gha Muzimu uMuzelu gho ghuli mumwinyu, gho mupokelite ukufuma kwa Chala, po te mwe binyu ha?” (1 baKor. 6 : 18, 19).
“Nanti yumo akulinyazya itempeli lya Chala isayiwa, uChala azukumupyuta wepe, papo inyumba ya Chala nswepu, inyumba yache yo mwemwe” (1 baKor. 3 : 17).

3. INGULUBE – Yikunena ukuyana ni mbibi ya buchingwela nu bupafu. Cho chinyamana ichinyazu cho chikulya vyosi vyo chavyagha, ivyiza ni vibibi, ngati mo umoyo wa mubombambibi

ghukwitikizya bulo zyonsi inyinong'ono inyazu, imbombo imbibi, ivituzituzi ivibibi, ivya kubelenga vya bukonyofu nivinji. Umubili lyo nge litempeli lya Chala umumi ghukunyaziwa ni vintu ivibibi, ni nkalo inyazu ngati ukukweba itumba nako kutafuna, ukukweba injemwa nu kubombela imilembo iynji imikali. Inkalo ya kukweba itumba ni mphwani yakungilila abamama na batata ukulusya bwila. Ghene gho maka gha Chala gho ghangababula abantu bo bafuye chifukwa chitumba sona bazya ba satana. Abantu bakunyila ukukweba mwi tempeli mo bakwiputula papo bakuti bangaliywelula, loli batakupasya ukunyazya imibili yabo ni chintu cho chikununka, yo gho matempeli aghenecho agha Chala. "Mutazimenye ukuti mwe matempeli gha Chala, nukuti umuzimu wa Chala ghuli mumwinyu? Yo akulinyazya itempeli lya Chala, weyo uChala azukumupyuta, papo itempeli lya Chala lisayiwa lyo mwemwe" (1 baKor. 3 : 16, 17; 6 : 18, 19).

Umuntu umupafu mubibi kumaso gha Chala. Tukulya ukuti tube nubumi, tutakubela nubumi ukuti tulyange. Inzala yibaghiye ukuzima nanti tungalya ivyakukwana, loli umuntu umupafu azukukolela bwile ukuti, "Vyize, vyize!"

Umupafu atakwikuta lumo, sona atakutingi lumo vyamfwana. Ukuyana nu lulaghilo lwa mwa Tesitamenti Umukali, umuntu uching'wela nu mupafu bakasumbiwa na mabwe mpaka bafwe (Deut. 21 : 18-21). "Uching'wela nu mupafu bazukuba bapina, utulo twabo tuzukubavwika utwasala. Yo akwenda numupafu bo akumukozya insoni uwise" (Ivyili 23 : 21; 28 : 7). Mukumbuke ukuti umuntu yumo umukabi, umupafu, umuzya wikwilu lyache akiza afwa, po bo ali mumayimba akinula amaso. Imbibi ya buching'wela te yakuyinena. Tumenye ko kupepula ivintu. UChala akutubuzya pa buzelu ukuti kotaliko uching'wela yo angingila ku chinamwene cha kumwanya. Ubwalwa te chakulya ha, loli chakung'wa ichibibi cho chikupungania umwakuti bo bakolwa bakubomba vyo vitabaghiye. Bakubomba ivibibi, ba kukomana nu kughoghana vyo batangabomba nanti batang'welite. "Pakuti ubwalwa bu kusamula, ichakung'wa ichikali chikupenia: Bo bakuzimbuliwa nabo bate na mahala" (Ivyili 20 : 1).

Bo bakwenga nabo bakughuzya ubwalwa bope bali ninongwa kwa Chala; papo uChala akuti, "Umukosi kubo bali namaka gha

kung'welela ubwalwa, nakubantu bo bakuba namaka gha kusanaganizya ichakung'wa ichikali" (Yes. 5 :22). "Umukosi kwayo akumupa uwamwabo ichakung'wa, nu kumupa ibotolo, nu kumupangisya ukuti akolwe wepe" (Hab. 2 :15). Impiliti, ni banjo, nifyefye, nu malimba, nu bwalwa vili mu vyakusekelela vyabo, loli imbombo ya Chala batakulonda nu kuyikwanisya (Yes. 5 :12). "Mutakazimbuliwange, abahule, aba kwiputa ku vifwani, aba kwipoposya, abalyalya, nabo bakughonana pabana-vuli benebene, na biba, na balutotomelo, na ba ching'wela, na bantuko, na balombwa, te bakingile mu chinamwene cha Chala" (1 baKor. 6 :9, 10).

Imbombo zya mubili zili pabuzelu bulo, zimo zyoizino: ukukwesiwa ku vibibi, ubunyazu, ukwibonesya, ukwiputa ku vifwani, ubulozi, ivyongo, ulombwa, utubini, ukufizania, ukupa-tunkana, ulutotomelo, ubuching'wela nivinji. Bo bakubomba vino te bakabe nubuyo mu bumwene bwa Chala (Gal. 5 :19-21). "Mutakakolwe nu bwalwa bukusobezya loli mwizule nu Muzimu uMuzelu (baEfe. 5 :18).

UYeso akubitizya bonsi abanyota akuti: "Nanti yumo ali ni nyota, ize kukwane ang'we amizi gha bumi umwakufwasa" (Yoh. 7 :37, 38). "Enia, mwensi mwe muli ni nyota, mwize kumizi, nayo ate ni ndalama, ize aghule nu kulya, mwe, ize aghule ubwalwa nu lukama ivisita ndalama nivisita kupima umutengo" (Yesaya 55 :1). "Wensi yo azukung'wanga amizi gho niza namupa te akabe lumo ni nyota, papo amizi gho niza namupa ghazukuba chifula chamizi ichakuswinya mumwache mpaka kubumi bwa bwila" (Yoh. 4 :14).

4. UKAYAMBA – Akunena nu bukata, ichizyela nu bulozi. Ukwilamwa kuli ngati mbibi ya bulozi. Ikwilu lya mukata likumughogha, papo inyobe zyache ukubomba zitakulonda. "Isiku ni siku akubanga akutotomela mu bupafu bwache" (Ivyili 21 :25, 26). UYoswa akabanga akubabuzya abana ba Israeli ukuti, "Mutakabange mwe bakata pa kufyula ichisu." Ubuntu bukata sona bwachizyela pakulondelezya ivya Chala. "Mwiyele pa kwingila pa mulyango umufinyu; chobene nkubabuzya nkuti bazukulondagha ukwingila loli bazukupotwa" (Luka 13 :24). "Yo akulondelezya yo azukuvyagha." "Ukufuma mukabalilo ka

Yohani umozyi uzukufika mu kabalilo kano, ubumwene bwa kumwanya bukulwiliwa po abamaka bo bakubufyula” (Mateyo 11 :12).

Ubukata kuvya bupoki na kuvya muzimu bukututwalila ku bubibi. Bukutulesya ukwiputa nu kulondelezya ivya Chala, nu kupokelela ubukabi bwa mfingo zya Chala, nu kutunangania. Nanti uChala akunena kukwako, nu kukubuzya ukuti umupe umoyo wako lyo lilelo, usatana akubuzya ukuti wize ubombe bunubu indabi pamo pisiku ilyamwabo lyo lingabako, po ungafwa kwambula mupoki sona kwambula Khristi. UChala akuti, “Nanti ilelo wivwa izwi lyache, utakazye umoyo wako” (baHeb. 3 :7, 8). Balinga bo bafwa bo bakubika ubupoki pisiku limo lyo litakiza sona? Isiku lya ndabi te lyako ha.

Ichipapa cha kayamba abalozi bakuchibombela utubalilo utwinji mu milembo yabo, po muno chikulangizya imbibi ya kusubalila nu kubombela ivya bulozi nivya kulaghula mubuyo bwa kusubalila mwa Chala umumi. Tukubuziwa nkaninkani mu tubalilo twa mumabubinu, mu ntamyo na muvitima ukuti tuko-lele kwa Chala umumi, yo isenganizye ukutwavwa, mubuyo bwa kusubalila mu mayele pakuti “Inyayo zya muntu umwiza ziku-longoziwa nu Chala” (Masal. 37 :23). “Alipo yumo umubinu mumwinyu? Mubuzye itizye abasongo ba chipanga ukuti ba mwiputile nu kumupaka amafuta mwizina lya Yeso: Ulwiputo lwa lwitiko luzukubapoka ababinu, nu Chala azukubapozya, nukuti nanti ame wambibi zizukuhobokeliwa. Muputilane nu kulatilana vyo mwanangilana ukuti mwize mupole” (Yakobo 5 :14-16). “Ukukweziwa kutakufuma ku bufumilo pamo kubwingililo bwizuba pamo mumbali zimo mumo, loli uChala weyo akumanya” (Masal. 75 :6, 7). UChala akababuzya abaku Israeli ukuti, “Mumwinyu mutakabonekepo nayumo uwakumupanga umwana wache umulumendo pamo umulindu ukuti ende mumoto pamo ukuti aye pa kulaghula, pamo ukulotela ivya muntazi, pamo uwa kulalusya ku mizimu nu mulozi, nuwa mayele, nuwa kunena na bafwe, nuwa kwendela mu nkitwa. Pakuti bonsi bo bakubomba vino bakumukalalizya uChala” (Duteronome 18 :10-12). “Kunzi ku chinamwene cha Chala kuli abalozi, abahule, abaghoghi, aba kwiputa ku vifwani na bonsi bo bighanite nabo bakubomba

ubugulugulu” (Ubuset. 22 :15). “Te mukaye ku mizimu pamo kubalaghuzi ukuti mulalusye kukwabo, mubombe nabo imbibi nu kunyaziwa nabo. Ne Chala winyu” (Levit. 19 :31). “Nanti bayuku-babuzi ukuti, Buka kuba vya mizimu na ku baghanga bo bakulaghula: Abantu baleke pakuya kwa Chala wabo? Baleke ku mumi baye kubafwe? Ukuyana nu lulaghilo namo nkusimikizizya: Nanti batakunena ukuyana nizwi lino, chifukwa chakuti mumwabo mute ubuzelu nabumo” (Yes. 8 :19,20).

Bo ukubelenga akabuku kano, uChala akunena kukwako nu kukubuzya ukuti upinduke kumbibi zyako nu kumupa umoyo wako, loli umuzimu wa kayamba gho ghuli mu moyo wako ghukusakizya izi nizi ukuti wize wipe kukwache muhatazi nu kwizuzya ubogha mu moyo wako. Abantu bazukunenachi kukwane, nga abamanyani bane ni chisu, kuzukuba bulibuli nanti naba ne mukhristu umwenecho? Ningiza nikale bulibuli kwam-bula ba dansi, kwambula kuya mu vyakunozya na muvya kuhobosya ichisu? Mubuyo bwa kwenia ubukabi ubusita kuneneka ubwa mwa Yeso Khristi, umutende wache, ulusekelo lwache, ubuchindamu bwache, ubumi ubusita kumala ubwa lusekelo, ukwanda ukwenia ivintu vyonsi vyo inti upulusye pamo tuti vyo inti uvileke nanti wamwitikizya uYeso Khristi ukwingila mu-moyo wako, pobuli ukunyila umuntu nimfwa kuchili kukukungiliye kwa satana. UYeso akiza pa kwabula bonisi bo bo bakunyila imfwa, bali bazya mubumi bwabo bonisi (baHebri 2 :14, 15). Umuzimu wa chizyela ghu kukazya umoyo wako mpaka ghukale ngati chipapa cha fulu kayamba.

5. UZYELA – Chinyamana ichisisya sona ichikali. Ulubengo, ilaka ni lyoyo utubalilo utwinji vikulamulila mu moyo nu kupangisya abantu ukughoghana. Ungayezya leka ukwikola ilyoyo lyako loli pope likwizukufuma nu bukali bwache bonisi. Chizapo ukuti witike bulo ukuti lili mu moyo wako nu kumulaba uYeso Khristi ukuti akwabule. “Mumaso ghako mutakabe ubukalale nabumo” (Ubwandilo 45 :5). “Nyokako ku bukalale nu kulikana ilaka, mutakibike ukubomba ichibibi napo panandi” (Masal. 37 :8). Ilyoyo likuteneka nubukali bukupenia, loli wenu yo angima ku kabini?” (Ivyili 27 :4). “Efyu ilyoyo mu myoyo yinyu pakuti ilyoyo likukunta mu vifuba vya balunkanu” (Mulumbilili

7 :9;11 :10). “Mubutaye ubukalale bonsi” (baKol. 3 :8).

Abinji abogha ba kung’wela ukuti baye babombe ivibibi pamo baye balifye, loli “Ubwalwa bwabo nsalile zya njoka sona nsalile inkali izya chipili” (Deto. 32 :33). Ukulifya ku kuhobosya ku wambibi, loli uChala wa kutulifizya. UYeso akati, “Ughane uwamwinyu ngati mo wighaniye.” Sona “Ughane abalughu bako.” UChala akulaghizya uluhobokelo ku mbibi zitu nanti tukubahobokela bo bakutunangila. Umuzimu wa kudinginyika nuwa kukalalila mukasi mubibi kumaso gha Chala. Inkalo imbibi iya-bwite niya kukupula ibanda vili mumoyo wa muntu, chocho chifukwa umutende uwenecho ghu kwenela ukwandila mu moyo nanti wakuti wendelele.

6. INJOKA – Yikazimbula uEva nu Adamu mu mughunda wa Edeni nu kupalaghania ulwivwano lo bakaba nalo nu Chala. Usatana, umungelo yo akawa, akabini kakamukola bo enia ukuti uAdamu nu Eva baba balongozi pa chisu chosi nu kwivwana nu Chala, ukusenda ubuyo bwa Lusifala. Mukabini kache, usatana akabinong’onela ukubamalizizya papo loli akakwanisya ko kupalaghania ulwivwano lo lukabapo nu Chala. Umuzimu wa busatana uwakabini nu bunyonywe mumoyo wa muntu ghuchili ghu kunangania ubuhobosu bwa bantu po bakwenia abamwabo bafwasite nu kwikala akiza. “Akabini kabibi ngati lipumpa” (Inyimbo zya Sol. 8 :6). Kakwiza ni nyinong’ono imbibi mu moyo ukuti ubufwase bwa banji ghu palaghanike, umwakuti kakupangisya nu kughoghana. Ichi chikuboneka nkani mubo basendite. Mu buchuluzi na muvyamwabo kakupangisya ulubengo nu busulumanie. Na babombi ba chikhristu, abalumbilili na badimi, bataponite ku bulughu bunubu, po nanti bakwenia ukuti uChala akubombela umubombi wache yumo ukubalusya. Banganyania nanti bakuba maso bwile nu kwizula nu lughano lwa Chala lo lukwiza mu moyo nu Muzimu uMuzelu, ukuti ububombeli bwabo kwa Chala butakanangike nu muzimu bwa busatana ubwa kabini.

7. UCHULA – Ukuyana nukuti akulya itope, muno akunena ni mbibi ya bupafu nu lughano lwa ndalama lo bobwandilo bwa

bubibi bonisi (1 baTim. 6 : 10). Abachula bamo mu Kongo ukubenianga bakulya imbebe zyo nyinji mpaka bikute, bapunte nu kufwa. Umuntu umupafu atakutosya lumu inyobe ukuti avwe abapina na bapotwe, loli akuyezya munuzila zyonisi, inyiza ni mbibi, ukuti abunganike nu kukaba ichuma cha pachisu pano po uluswa nu lusima vikwiza vinanganie kubumalilo. UYeso akati, “Manyi mwilundikile ichuma pachisu, po uluswa nu lusima vikunangania, sona po abiba bakupangula nu kwiba: Loli mwilundikile ichuma kumwanya, ko ulusima nu luswa vitanganangania, sona ko abiba batanga pangulania nu kwiba, pakuti ko ichuma chako chili koko numoyo wako ghuliba” (Mateyo 6 : 19-22). U Akani ni nyumba yache yonisi bakafwa chifukwa chakuti akaghana ugolide nu siliva nu tumabwe twa mutengo ni myenda (Yoswa 7). U Yudasi uwa ku Karioti, umutumiwa wa Yeso, akiza ikunga chifukwa chakuti ulughano lwa ndalama lukamupangisya ukuti amukolesye umwene nu bwana wache. Indalama te mbibi ha, sona ichibibi te we golide ha, loli ulughano lwa ndalama lo luli mumoyo wa muntu.

Abanavuli na bakolo aba vigabo vya kupambana nabanko zyakulekana bakomania imyoyo yabo niya mbumba zyabo chifukwa chikwilu lyakuti bakabe lubilo ukwendela munjuga zya ndalama, ukubika indalama inyinji ukuti bapotane pa kuchimbila nu kuchimbizya injinga, impunda, nimbwa, etc. Ikwilu lya kukaba lubilo kwambula kutamiwa likuleta ubwiba, ukughoghana nu kwikunga. Ulughano lwa ndalama nu bupafu vili na bamanyani abinji leka ngati: Ukughana ukuchuka, ukuba namaka nanti popandyali ukuti ube we mulongozi pabamwinyu, pamo pa ndalama ukuti ukanyilile abapina, pamo mu chipanga, ukwipa leka kwizina lya chipanga ukulusya kwa Chala nu kuywelula wensi yo akwipa kwa Yeso kwambula kukonka ivya chipanga (Marko 9 : 38). UYeso akati, “Muchebechebe sona mubemaso ku bunyonywe: Pakuti ubumi bwa muntu butakubonekela muvyo ali navyo” (Luka 12 : 15). Akapangwi ka muntu umukabi kakuti: “Umughunda wa muntu yumo umukabi ghukela leka. Po aki-nong’ona mumoyo wache ati: ‘Inti imbombechi ponte nubuyo ubwakuti ningasungamo vyosi vino?’ Po akati, ‘Inti imbombe chino, inti imvongolanie ingazya zyo ndinazyo nu kuzengapo inkulu umwakuti insungemo vyo navuna poka nu katundu wane.

Po nkwezukuti ku moyo wane: moyo wane, uli nivintu ivyinjii vayasenguliwa kumyaka imingi; tekania, ulye, ung'we sona uho-boke.' Loli uChala akamubuzya: Wechilunkanu, ubusiku bunubu umoyo wako nkughulonda: Po ivintu vyonsi vinivi vizukubanga vyawenu, vyo wiyula nu kusunga? Momo abeleye yo akwisungila ubukabi bwachisu loli kwa Chala te mukabi" (Luka 12 : 16-21). "Chingamwawwachi umuntu nanti akaba ichisu chosi nu kupulusya umoyo wache?" (Marko 8 : 36). "Mutakinong'one nkani nivya bumi bwinyu, vyo inti mulye, pamo ivya mubili, vyo inti muvwale ... Loli mulondelezye ichinamwene cha kumwanya, po vyosi vinivi vizukongeleziwa papinyu ... Pakuti ko ichuma chako chili koko nu moyo wako ghuzukuba" (Luka 12 : 22-24).

8. USATANA – We wise wa bagulugulu bonisi nabo bakunena ubumyasi, weyo apelite imbibi pa bantu bonisi sona weyo mulongozi wa moyo. UYeso akati, "Mwe baghuso usatana po ivya ghuso vyovyoye mukubomba. Ukwanda ku bwandilo mughoghi chobene atimite lumo pa bwanaloli pakuti mumwache mute ubwanaloli nabumo. Nanti akutamanta bo akunena cho chache: Pakuti mugulugulu sona we wise wache" (Yoh. 8 : 44). Akabujanja kanandi kayanite bulo nu bujanja ubukulu. Ubujanja bulipo bukuneniwa, bukusimbiwa sona bukubombiwa. Umuzimbulizyi mummyasi pakuti ubwanaloli bwakuti akwibika mo atabeleye. UChala atangatamanta – nu mukhristu bulo (Tito 1 : 2). "Nanti tukuti tuli mumwache po tukwenda muchisi bo tukwizimbula, nu bwanaloli bo bute mumwitu" (1 Yoh. 1 : 6). "Pakuti kunzi kuli imbwa, abalozi, abahule, abaghoghi, abakwiputa ku vifwani na wensi yo ighanite nayo akupanga ubumyasi" (Buset. 22 : 15). "Uchala abenganite nu kamboni umugulugulu nayo akutamanta" (Ivyili 6 : 19).

9. ULUTONDWA – Lukunena nu kwilonga kwa mumoyo wa muntu wensi. Muno kwanyaziwa, lumo kungaba kwafwa chifukwa cha kubomba imbibi pipipipi umwa kumanyamanya, kwa kupikiliwa nu kupuviwa umwakuti kutanga zyaghania ni mbombo zyache bulo. Ukwilonga ukubibi kunuku kungapuma sona kwize kuyimbe. Kukususya ponge kuku hobokela nu kuhobokela ponge kukususya. Kungaba kwapembiwa ngati chela ichipye nu kuleka

ukwikola bo kukwepukako ku lwitiko nu kwivwila imizimu ya kunyofya ni vimanyisyo vya satana nu kutamanta umwa kuvwamilizya (1 baTim. 4 : 1, 2; baHebri 10 : 22).

10. ILISO – Iliso lya Chala likwenia vyosi vyo vikubombiwa mu moyo. Nachimo chitangavwama kwiliso lyache ilyakwaka, avimenye nu kuvyenya vyosi vyo tukwinong’ona navyo tukuti tubombe kubusyefu. Kali ukubomba ivibibi mo muchisi leka, mumpanya leka, mu chiliba ichitali leka pamo kosi ko ungaba, uChala akukwenia. (Iliso mu vituzituzi vino likukolelana namo pamaso pabeleye.)

11. INDIMI ZYA MOTO – Zya zyangulila umoyo ukulangizya ulughano lwa Chala kwa muntu wambibi. Pobuli uChala ayibengite imbibi, amughanite leka umuntu umwakuti atakuyilonda imfwa ya wambibi, loli ukuti apinduke abe nubumi. Ichimwemwe chikulu leka kumwanya pa mubomba mbibi weka yo apinduka. Indimi zya moto zikunena sona nibanda lya Yesu Khristi “ing’ozzi ya Chala yo yikwefya imbibi zya chisu.”

12. UMUNGELO – Akwimilila izwi lya Chala. UChala akulonda ukunena kwa mama nu tata yo azimbuliwe nu kupuviwa nu kwizulana ni mbibi; ukuti apinduke nu kwitikizya ubuzelu nu lughano lwa Chala vyingile mu moyo wache.

13. INKUNDA – Chifwanikizyo cha Muzimu uMuzelu, uMuzimu wa bwanaloli gho ghukubonesya imbibi, nu bwanaloli, nu bulongi. UMuzimu uMuzelu ghuli kunzi kwa moyo wa muntu. Ghutangikala mo imbibi yikulamulila.

Nanti ichituzituzi chino chikuyana nu moyo wako, kolela kwa Chala, wighule umoyo wako nu kwitikizya ubuzelu bwizwi lyache bulamemo. “Subila mwa Yesu Khristi po uzukupokiwa.” UChala ipiye leka ukuti angawandula umoyo wako nu kukupa umoyo umupya nu muzimu umupya. Ichi twa chilingania mu chituzituzi cha bubili.

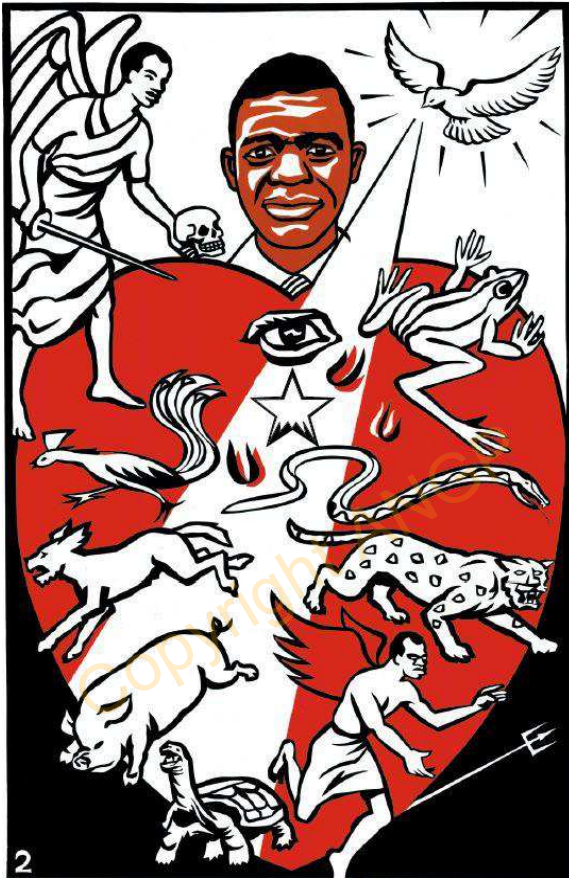
ICHITUZITUZI CHA BUBILI

Ichituzituzi chino chikulangizya umoyo wa kupinduka nu kulondelezya uChala. Umungelo alemite ichilwilo, Izwi Iya Chala Iyo, “likwendelezya sona Iyamaka nukuba lisongozo ukulunya ichilwilo ichisongozye ndwima, likulasa nu kudumulania mumoyo na mumuzimu namu tumpulung’nyu, nu kuzyaghania inyinong’ono zya mumoyo navyo umuntu akulonda ukubomba” (baHebri 4 : 12). Izwi Iya Chala likumukumbusya ukuti “Amalipilo gha mbibi mfwa,” nukuti “Chipeghiwe kwa muntu ukufwa Iyoka, ukufuma apo kulongiwa” (baHebri 9 : 27). Ubumalilo bwa wambibi nuwa lukani yo nyanja ya moto yo yikwaka ni nkalkasya.

Munyobe iynji umungelo alemite ichimutu chamufwe. Ichi cha kumukumbusya uwambibi ukuti twensi swe bakufwa. Imibili yitu yo tuyighanite leka, tukuyivwika nu kuyilisya, nu kuyiswefya nu kuyisungilila, nu kuyikusya kunzala na kwikwilu Iyache, yizukufwa nu kubola, insomi zizukuyilya loli imyoyo ni mizimu yitu yizukwikala mubumi bwa bwila nu kulindilila ukubonekela pa chitengo cha bulongi icha Chala.

Apa tukwenia uwambibi anda ukukonka izwi Iya Chala nu kwighula umoyo wache ku lughano Iwa Chala. UMuzimu uMuzelu wanda ukulama muchisi cha moyo wambibi. Ubuzelu bwa Chala bwingila mwitempeli Iyache nukwefya ichisi chonsi. Nanti ubuzelu bwa Chala bukwingila, ichisi chikwenela ukuchimbila. Ivinyamana, vyo mbibi, vikwenela ukuchimbila.

Polelo kwa we mubelengi, mwtikizye uYeso yo buzelu ingile ukuti ichisi cho yo mbibi chifume. Umwezi ni ntondwa vingatulamyako mubusiku bwachisi, loli nanti izuba Iyafuma, ichisi nu tubuzelu utunandi vikufumapo. UYeso lizuba Iya bwanaloli. Bo ingila mwi tempeli ku Yerusalemu, akabefyamo bonsi bo bakaghuzyanga ing’ombe, ing’ozi ni nkunda nu kuzisasya indalama, nukuti, “Chisimbiwe, inyumba yane yizukwitiziwa ukuba nyumba ya kwiputilamo, loli mwayipanga ukuba mpako yabiba” (Mat. 21 : 13) Umoyo wako ghukapangiwa ukuba nyumba ya Chala, itempeli Iyache. Akulonda ukwikalamo nu kughuswefya nu kwi-

2. UMOYO UWA KULASWA NUKWIPA

zuziyamo ubuzelu, nu lughano, nu lusekelo. UYeso atakizila ko kutuhobokela ku mbibi zitu ha, loli akiza napa kutupoka nu kutwabula ku maka na kubuzya bwa mbibi. “Nanti Umwana (uYeso) iza ababula, po muzukuba naloli mwe babuke” (Yohani 8 :36).

ICHITUZITUZI CHA BUTATU

Ichituzituzi ichi chikulangizya akabele ka moyo wa muntu yo naloli apindukite. Andukwenia ubukulu nu bubibi bwa mbibi zyache zyo uYeso akazifwila pa mpinjika. Bo akuyenia impinjika yo umungelo akumubonesya ukwendela Mwizwi lya Chala, vikumulasa mu moyo wache nu kumupa ichitima ichikulu ukuyana ni mbibi zyache. Bo akwenia ulughano ulukulu ulwa Chala lukubonekela mwa Yeso Khristi, ulughano lunulu lukusunkunia numoyo wache bo akuzyaghania ukuti uYeso Khristi, umwana wa Chala, akiza pakwefya imbibi zyache inyinji bo akwipa ukufwa mubuyo bwache pikwi ilya kughuniwa.

Ubwanaloli ubwakuti uYeso akakomiwa nu kuvwikiwa impumpu ya mivwa, imisumali imukulu imisisya yakomeliwa munyobe namu vinama nu kufwila pa mpinjika chifukwa cha mbibi zyache, bwaboneka nu kumwingila umupinduke kumbibi nu kumwandula mu moyo na mubumi bwache. Bo akubelenga mwizwi lya Chala mo akwiyenia ngati po pigalasi, andukuzyaghania nkani mo asobeleye bo akuchizania indaghilo zyache. Ichitima ichikulu icha mwa Chala chikumwizula, po bo akwipa umoyo wache kwa Chala umwa kulila kwa masozi, uYeso akusengelela kukwache, ulughano nu mutende wa Chala vikwingila mu moyo wache bo akuzyaghania ukuti **“Ibanda lya Yeso Khristi umwana wa Chala, likutusuka ku mbibi zyonsi”** (1 Yohani 1 : 7). UYeso ali kupipi nabo balaswa mumoyo nu kubapoka nabo bali numuzimu wa kupinduka kwa bwanaloli” (Mas. 34 : 18). Izwi lya Chala likunena, “Kwa muntu uyu ko nkuzukwenia, nakwa mupina uwa kupinduka mu muzimu nu kutetema pizwi lyane” (Yes. 66 : 2). UMuzimu uMuzelu ghu kumuteketela amazyu gha Yeso, “Mulumendo (mulindu), zala bulo, imbibi zyako zyahobokeliwa.” Bo achili akwenia ku mpinjika na kwibanda lya Yeso lyo likakupuka pa mpinjika, nu kusubila ukuti vyonsi vinivi vikabombiwa chifukwa cha yuyo, andukuzyaghania ukuti ukatundu wambibi epusiwa, pakuti uYeso anyamula ivyakubaba poka ni vitima vitu, nukuti “Akavulaziwa chifukwa cha bunanzi bwitu nu kukomiwa chifukwa cha mbibi zitu,” nukuti “uChala amutwika ububibi bwitu bonsi” (Yesaya 53 : 5).

3. UMOYO WA KUPINDUKA

UMuzimu uMuzelu nu lughano lwa Chala vyizula mumoyo umusuke. Bo akwenia kumpinjika nakwa Yeso mu lwitiko, andukuziyaghania ukuti imbibi zyache zya hobokeliwa nukuba nu bwanaloli mu moyo wache ukuti ibanda lya Yeso Khristu umwana. wa Chala, lyamusuka ku mbibi zyonsi (1 Yohani 1 : 7). Aba nu bwanaloli ukuti wensi yo akusubila mumwache te akalongiwe, loli aliba nu bumi bwabwila (Yoh. 3 : 16). Pakuti

mwa Yeso “tuli nu bupoki ukwendela mwibanda lyache, nu luhobokelo ku mbibi, ukuyana nu bukabi bwa chisa chache” (baEfe. 1 :7). Ikwilu ibibi ilya mubili lya pyaniziwa ninzala inkulu iya Chala niya kumubombela “yo akanda atughana.” Mubuyo bwa kughana ichisu ni vintu vya muchisu, amughana uChala nivintu vya Chala.

Chobene mu chituzituzi tukwenia ivinyamana vyo vikulangizya imbibi vili kunzi ku moyo wache pobuli usatana akwilamwa pakwepa mu bwikazi bwache ubukali nu kucheBELA kwisinda ukuti pamo angapagha apa kwingilila sona. Chobene umwene witu uYeso Khristi akutusoka ukuti tube maso nu kwiputa, ukuti tumukane usatana po wepe azukutuchimbila.

ICHITUZITUZI CHA FOLO

Chikunena nu mukhristu yo awagha umutende uwenecho poka nu bupoki chifukwa cha kwipa kwa mwene sona umupoki witu uYeso Khristi. Po atakughusila nachimo ichinji “yene yo mpinjika ya mwene witu uYeso Khristi, muyo ichisu chikomeliwe kukwache nayuyo ku chisu” (baGal. 6 :14). UYeso akafwa pa mpinjika ukuti nuswe “tufwe ku mbibi nukuba bumi ku bwanololi” (1 Petro 2 :24); ukuba bakhristu aba kukomeliwa ku chisu.

Tukubuziwa “ukwenda mu muzimu ukuti tutakalikusye ikwilu lya mubili (baGal. 5 :16, 25). Ipanda lyo baka mukungilapo uYeso bo bamuvula imyenda lili mu chituzituzi chino poka nindisa ni fyazu zyo bakamukwapulila. Akakwapuliwa pa mbibi zitu pakuti “ulufundo lwa mutende witu luli papache.” U Herodi na bantu bache bakamobezya, nabo bamuyivya, bakamuvwika impumpu yamivwa pamutu wache – mubuyo bwa mpumpu ya golide, nu kumulemeka akatete kunyobe ya ndilo – mubuyo bwa ndisa ya bumwene, bakamufughamilila nu kumobezya, bati, “Tukwenie mwene wa baYuda!” Baka mufwinila amati nu kumufyula itete nu kumukoma nalyo pamutu. Bo bamuywelula nu kumobezya nkani, bakabuka nawe pa kumukomela.

Abinji abakhristu pobuli bakuya pakwiputa nu kupokela ivyikemo nu kwimba inyimbo zya Chala, mumbombo zyabo imbibi

Akomeliwe poka nawe
baGal. 2 : 20

Tufuye kumbibi loli swe
bumi kwa Chala mwa
Yesu Kristi
(baLoma 6 : 11).

Ufuye po ubumi bwako
bufisiwe nu Yeso mwa
Chala baKol. 3 : 3

4. UKUKOMELIWA POKA NU YESO

bachili bakumukomela sona umupoki wabo. “Te wensi yo akuti mwene, mwene inti akingile mu bumwene bwa kumwanya, loli mwene yo akubomba ubwighane bwa Tata wane yo ali kumwanya” (Mat. 7 : 21-27).

Muchituzituzi chino muli ichola cha ndalama icha Yudasi, yo akamukolesya uYeso Khristi nu kumughulizya nu twasiliva sate, chifukwa ulughano lwa ndalama luka kungilila umoyo wache nu kumukupika inyinong’ono. Ichikozyo, umunyolo, etc. vyovyo abasikali bakabombela bo bakumukola uYeso nu busiku. Injuga, yo bakubombela ku ndalama, abasikali ba kayibombela bo baku-

panga amaele pa myenda yache, kuno bakukwanisya vyo vika-
neniwa kale “Amalaya ghane bakagabana loli pa myenda yane
bakapanga amaele” (Mas. 22 :18). Vyosi ivya Yeso bakafyula,
loli umwenecho bamukana, bati “Tutakulonda ukuti angatulo-
ngozya umuntu yuno.”

Abantu bakulonda he ukuti bangapokela insayo ukufuma kwa
Chala, imvula na kasanya, loli batakulonda ukwipa ku bulongozi
bwa Chala. Kubinji, uChala akulondiwa ko kwavwa mu ntamyo
na mubupotwe.

Abasikali bakamulasa kulubazu lwache na kumoyo ukubo-
mbela impalala, “po kukafuma ibanda na mizi” (Yohani
19 :33-37). Bo umukolwe atalilite, uPeteli a kamukana uYeso
katatu. Loli akiza apinduka nu kulila nkani. Ukulangizya ukuti
we wa Yeso mumazyu na mu mbombo zyako? Pamo uli ninsoni
kubantu? UYeso akati, “Wensi yo akunitika pa bantu, nune inti
nkamwitike pa Tata yo ali kumwanya. Loli yo akunkana pa
bantu, wepe nkuyumukana pa Tata yo ali kumwanya” (Mateyo
10 :32, 33).

U Yeso akanena sona, “Wensi yo atakunyamula impinjika
yache nu kunkonka atanjaniye” (Mat. 10 :38). Basayiwa bo
bakwima pibwe, uYeso Khristu.

Libwe lya bwile, imvwamemo,
Amizi nibanda ivyakufuma
Mulubazu lwako, vimpoke ku mbibi,
Vinkazye nu kumpa amaka

ICHITUZITUZI CHA FAIVI

Chikulangizya umoyo umuswefye sona umusukiwe uwa muntu
wambibi yo apokiwe mu chisa namu lughano lwa Chala. Lyaba
litempeli iliyenecho ilya Chala; bwikazi bwa Chala uWise, nu
Mwana nu Muzimu uMuzelu, ngati mo uYeso akunenela, “Nanti
umuntu anganite, inti asunge izwi lyane: Po nu Tata azukumu-
ghana, tuzukwiza mu mwache nu kwikala nawe” (Yohani
14 :23). UChala akuchindika nu kusaya nu kukwezya umuntu
ukwendela mwa Yeso Khristi (Luka 1 :52).

Umoyo lyaba litempeli iliyenecho ilya Chala. Imbibu zye-
pu-

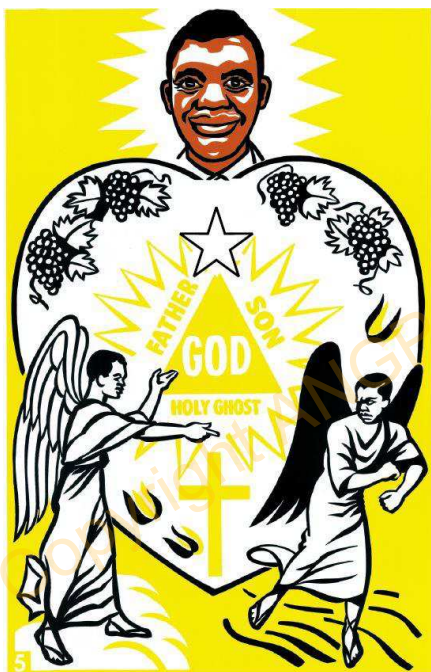
kamo. Mubuyo bwa minyamana iya satana, uwise wa bujanja, tukwenia uMuzimu uMuzelu, uMuzimu wa bwanaloli wikaye mu moyo. Mubuyo bwa kuba bwikazi bwa mbibi, umoyo lyaba likwi ilyiza ilya kwela, pamo mughunda wa kupapa imbeyu zya Muzimu ngati ulughano, ulusekelo, umutende, ulwiyisyo, ukujimba, ubufisa lyoyo, ubwiza, ulwitiko, umuchizi, ukwilema, nivinji vyo vikuhebosya umuntu nu Chala. Ileo aba chibyalwa ichinyami nu kupalika mwa Yesu Khristi. Ubunyami bunubu bufumiye apakuti ali mwa Yesu Khristi, nu Yeso nizwi lyache vili mumwache (Yohani 15 : 1-10). Pakuti oziwe nu kwizula nu Muzimu uMuzelu, ali na maka gha kupotela umubili ni vinyonywo vyache, nu kumukomela umuntu umukali. Akwenda mu maka agha Muzimu uMuzelu nu kughupota umubili. Atakwikalila sona muvyo akwenia nu kwivwa pamo ukuvipima, loli mu lwitiko – chifukwa ulwitiko mwa Yesu Khristi ko kufosya kwa kuchipotela ichisu. Achili akudaga chifukwa cha lwitiko mumwache ulwa kwiza kwa mwene witu uYesu Khristi ko kupalama miye leka. Akwikala mu lughano lwabwile ulwa Chala.

“Basayiwa abaswepu mu moyo pakuti bazukumwenia uChala” (Mateyo 5 : 8). UDevedi, pobuli akaba we mwene umukabi leka sona nukubafosya abalwani bache, akamanya ukuti ubwite ubwenecho bukaba mumoyo wache, pobo iyaghania ubupotwe bwache, akiputa, “Upele umoyo umuzelu mumwane, we Chala, nu kumpa umuzimu uwenecho” (Masal. 51 : 10). Nayumo atangisuka mu moyo wache pamo ukwipelela umoyo umuzelu, pene nanti angapinduka naloli nu kwiza kwa Chala ngati mo uDevedi akabombela, nu kumulaba uChala ukuti amupelele umoyo umupya.

U Chala akulonda ukubomba ichintu ichipya mumwako. Ukuvwala utwasala twa bwiza ubwakwipa nu kusubalila mu vya-bulo te kupange umoyo wako ukuba bwikazi ubwenecho ubwa Chala. Akulonda he pakuti angakwavwa pakuti weyo akuti, “Nkuyunyafila amizi amiza papinyu, po muzukuswepa: Nkuzukubaswefya ku bunyazu bwinyu bonsi naku nyiputo zya kuvifwani. **Nkuzukubapa umoyo umupya, nkuzukubika nu muzimu umupya mumwinyu: Nkuzukwefya umoyo wibwe mu mubili winyu nu kubikamo umoyo wa mubili. Umuzimu wane nkuzu kughubika mumwinyu nu kubapanga ukuti mwende mu masimbo ghane, po**

Ulughano
Ulusekelo
Umutende
Ulwitiko
baGal. 5 : 22, 23

Ukwiyisya
Ubwiza
Ukujimba
Umuchizi
Ukwilema

5. ITEMPELI LYA CHALA

muzukusunga vyo nanena nu kuvibomba” (Ezek. 36 :25-27). Ichi chocho Utesitamenti Umupya akung’anamula yo uChala amatiliye nibanda lya mwana wache uYeso Khristi.

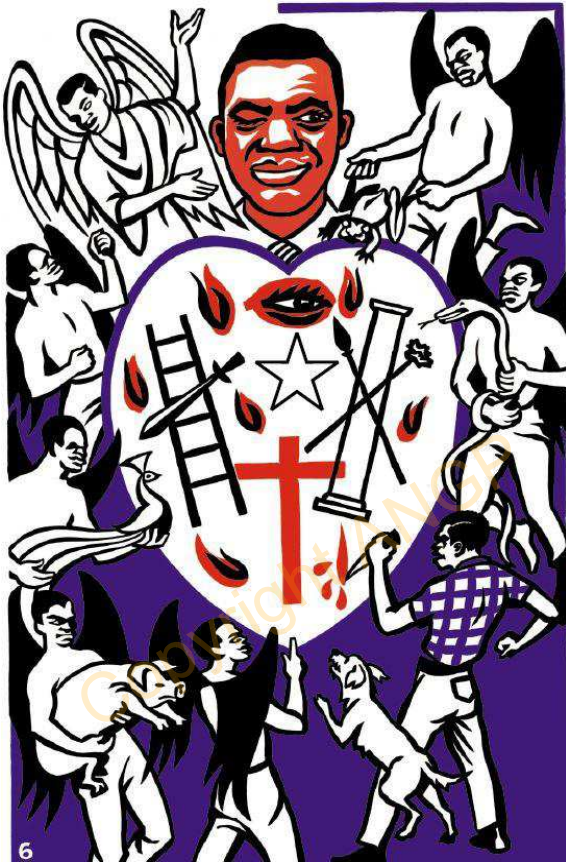
Muchituzituzi chino tukwenia umungelo papipi. Abangelo ba bikiwe ukubabombela bala bo bayukwingila mubumi bwa bwila, nu kusungilila bala bo bakunyila uChala (Masalmo 34 :7; 91 : 11; Danieli 6 :22; Mateyo 2 : 13; 13 :39; 18 : 10; Imbombo zya Bat. 5 : 19;12 : 7, 10).

Usatana wepe ali kupipi nu moyo ngati po akwenia nanti akalusako ka kwingilila sona mu bwikazi bwache ubukali kanga-boneka. Chobene tu kusokiwa ukuti tubemaso nu kwiputa pakuti “Umulwani witu usatana, ngati nkhalamu yo yikubuna, akwenda-kwenda uku nuku, ukulonda uwa kulyewa” (1 Petro 5 :8). Utubalilo utwinji akwiza ngati mungelo wa buzelu nu kupuvya ababombi bo batemaso nu bunyonywe bwavya muchisu chino, u kuyezya, mu buchevu bwache, ukupuvya bo bipiye. Loli nanti tu kumukana usatana, azukutuchimbila (Yakobo 4 :7).

ICHITUZITUZI CHA SIKISI

Ichituzituzi cha kupezya ichitima icha muntu yo akunyokela kunyuma. Iliso limo lyighalika, ukulangizya ukukatala kwache nu kughona utulo mu chikhristu chache. Iliso ilyamwabo likutalangania nasita nsoni, nu kupanga ubumanyani ni chisu. Ubuzelu bwafita, ni vifwani mumoyo wache vyo vyalangizyanga mo ipeleye ukuyimba poka nu Yeso vyamala nu kupalaghanika. Andukuwilamo bulo munjelo zyo zimuzyunguliye mubuyo bwa kuzichemela. Mubuyo bwa kwivwa ivya Chala, andukwivwila vyo usatana mu buchevu bwache akusakizya nu kumulaghizya. Pobuli angaba achili akuya pa kwiputa, ukwifisa ku bubibi bwache munzwalo ya chikhristu, ulughano lwa Chala nalumomo mu moyo wache. Aba wa nyinong’ono zibili, atakumanya napo ali. Akwazya ni chisu, nu kwibika ngati wa Chala. Ulutondwa mu moyo wache, lo kokwilonga, lwazima. Impinjika yitanyamuliwe sona ni chimwemwe loli chaba ching’wamu chimo cho chitakulondiwa. Ulwitiko lwache lwamala, nukukomana nu Chala mu nyiputo aleka. Atakwipasikizya namo umoyo wache ghubeleye, po amupa nkani umuyeli wache ufwasi uwa kwingilila napo ame kunzi. Akufwasa nkani po ali naba kunzi ukulusya po ali nabitiki abenecho aba Yeso.

Ukwituvya, ko muzimu wa nkukutembo, kwingila. Angaba aluvya ukuti akapokiwa mu chisa namu lughano lwa Chala po andukuba mukhristu wa kwikwezya. Ubuching’wela bwa kong’osya nu kwingila. Mungaba momu tubalilo tumotumo mwene ngati po ali naba chisu mo atakulonda ukuti bangati asyalikiye, pamo ate

6. UMOYO WA KUYELIWA NU KUGABINKANA

nulwangalo, nu satana akumubuzya akuti lyoka lyene litangana ichikhristu chache. Inyionong'ono zyavya mubili poka ni vinyonywo vyache vyanda ukumuyivya. Angaba anda ukwilagha insunga zya mwalwe, nu kuhoboka leka ni vituzituzi vya bukonyofu, nu kufwasa na bamanyani ababulo nu kwenda mumabuyo

gha kutyongela; mu vyakuhobosya amaso nu kwivwila he po usatana akuti atangikala bulo nukuti imbibi yoka yitanga belengiwa.

Tutangavilesya iviyuni vya mbibi nivya nyinong'ono imbibi ukubuluka pamwanya pamitu yitu, loli nanti tukuyitikizya ukwikala nu kutenga ivifulumbo mummyoyo nu kutela imbombo imbibi bo twananga. Nanti twamupa usatana akasamba ka panyobe, umwene akufyula inyobe yonsi nu kughukwesela umubili poka nu muzimu ukuya mu moto wa bwila. Po uChala akutusoka ukuti tuvichimbile ivinyonywa vya bunyamata (vya bulindu) nukuti tuta kangale nimbibi munzila yonsi yo zingizila. Chimbilila kwa Yeso, umupoki wa kufosya.

Umuntu yo akughulasa umoyo ni chipeni akwimilila bala bo bakuywelula nu kususya ichikristu. Mu bulumaluma nu kususya kwabo bakulasa nu kuvulazya imyoyo ya bakristu – ubwite bo umoyo wa kugabinkana ghutangajimba. Akwanda ukunyila abantu ukulusya uChala pobo akunyila vyo abantu inti banene nu kubomba, aba muzya wa bantu nu kwepukila nzila kwa Chala. Ilaka ni lyoyo vyandukuboneka mu tubalilo twantamyo namu bupotwe. Injoka ya kabini yo yikuboneka nanti bamo vyandubendela bakukaba yakwefuka nu kwibilizya ukwingila, nanti yikulwagha ulusako yikuleta ulubengo nu kwisubalila.

Chipepe leka ukuti ulughano lwa ndalama lwingile mummyoyo yitu pene nanti tukwivwila ukusoka kwa Yeso Khristi po akuti, “Mubemaso nu kwiputa ukuti mutakawe mungelo” (Mat. 26 :41). “Chobene muleke yo akuti imite abemaso ukuti atakawe” (1 baKol. 10 :12). Tukwenela ukuvwala ichilwilo chonsi icha Chala ukuti twime mwisiku ibibi (baEfe. 6 : 11-18).

ICHITUZITUZI CHA SEVENI

Chikulingania namo yo awa akubela pakuti bo ubuzelu bawmwizila, ayezya ni chabupi cha kumwanya nu kwizula nu Muzimu uMuzelu, akiza awa. Chikulangizya sona namo yo atapindikite lumo akubela, yo atipiye lumo kwa Chala; pobuli izwi

Iya Chala Iyo likwitiziwa ukuba “Mazyu Amiza” Iyamufika nu kuvumbuliwa kukwache. Umuntu yo akukazya umoyo wache po uChala akumulambilizya, akunangikila nzila pobuli angayezya leka ukwiyandula.

Kwayo awiye: UYeso akunena namo abeleye po akuti, “Nanti umuzimu umubibi wepa mwa muntu, ghukwenda mumabuyo mo mumite ukulonda pa butuzyo: Nanti ghutakupagha ghukuti, inti inyokele kunyumba yane inkali. Nanti ghukwiza nukwagha mupyeliwe nu kuswefiwa ghubuka nu kusenda imizimu imikali ukughulusya seveni, po yikwingila nu kwizukwikala: Po akabele ka muntu uyu akabumalilo kazukulusya naka pabwandilo” (Luka 11 :24-26). Po chabawila ngati momuchili cha naloli, “Imbwa yanyokela sona ku matapisi, ni ngulube yati yoziwa yaya sona pakwambala muvikata” (2 Petro 2 : 22).

Ichituzituzichi chikusandalula yo awiye mo abeleye poka nayo atakulonda ukupinduka. Imbibi mu bujanja bwache yiza sona pa kwikala nu kulamula mu moyo. Na pamaso pache pa kulangizya mo umoyo wache ghubeleye. Inkunda ya lwiysisyo, yo Muzimu uMuzelu, yafinyilisiwa ukwepamo mumoyo pakuti imbibi nu Muzimu uMuzelu vitangikala koma. Umoyo ghutangaba litempeli Iya Chala nukuba chimpako cha satana akabalilo koka. Izwi Iya Chala, umungelo, ichitima chikumukola bo akwepa chobene akuchebela kwisinda ukuti pamo angapinduka ngati mwana umusobi, “Yo akalonda he ukuti angikusya ulwanda lwache ni vimapeta vyo ingulube zikalyanga loli nayumo yo akamupa: Akiza iyaghania nukuti, inyamuke inje kwa tata injemubuzye inti, nanangila kumwanya sona nakunangila nuwe, po ntabaghiye ukwitiziwa sona ukuba ne mwana wako” (Luka 15 : 18). Uwise, bo akwenia mo apindukiye, akamuhobokela nu kumupokela.

Umoyo ghutakulangizyapo nu kupinduka ukwenecho mu chituzituzi chino, atakulonda nu kwiza kwa Chala, atakulondelezya nu luhobokelo mu vinama vya Yeso. Ukwilonga kwache kulifwe kupembiwe ni chela ichiye po kupumiye nzila. Ali na makutu loli atangivwa nu lumeme Iwa Yeso, ali namaso loli atangenia ichizozi cho chite na pabumalilo kusi ku vinama vyache. Ate ninsoni nu kukakatila mumbibi zyache. USatana akulamula mu moyo wache po ikaye ubumwene pa chitengo chache. Angaba

7. UMOYO UWAKUWA PAMO UMUKAFU

achili akuboneka mwiza sona wa kuchindikiwa, nu kuboneka mukhristu kunzi, ngati lipumpa iswepu “Loli mukasi mwizulanite imifupa yabafwe nu bunyazu bonsi” (Mateyo 23 :27).

Uwise wa bugulugulu asenda ubuyo bwa Muzimu wa Bwanaloli. Imbibi yonsi, ivinyamana, yiza nimpepo inyali ni mizimu imi-

bibi. Pobuli akulonda ukwipoka ku mayimba ngati ghano, vichili vimukungiliye. “Yo akasulanianga ululaghilo lwa Mozesi akafwanga kwambula chisa pa bakamboni babili pamo batatu: Po mukuti angize apokele lufundo loni, mwinong’onepo, lo lungize lumuyanile yo akukanyila kuvinama uMwana wa Chala, nu kuli-panga ibanda lya lufingo, lyo likamuswefya, ukuba lyabulo, nu kufuyania umuzimu wachisa?” (baHebri 10 :28, 29; 2 Petro 2 :1-14).

Nanti ichituzituzi chino chikuyana nu moyo wako we ulipakubelenga, kolela kwa Chala kwambula kuchedwa, ukufuma pansu pa moyo wako. “Ali na maka gha kukupokela,” sona ipiye ukukuhobokela kumbibi zyako zyonsi, nanti ukwiza nu moyo wa kupinduka kwa naloli. Ali namaka ukumukungilila uSatana ni mizimu yache yonsi iyachisi nu kuvyefyamo mu moyo wako, pene nanti wipiye. Iza ngati wamambombo yo akiza kwa Yeso nukuti, “Nanti ukulonda, mpangako imbe akiza.” UYeso aka-mula “Nkulonda, banga akiza” (Mk. 1 :40, 41). Loli nanti ukwendelela nu kukazya umoyo wako nu kughana ichisi ukulusya ubuzelu, tutakumanya, tutangakwaywa sona, pakuti wasala imfwa mubuyo bwabumi – “pakuti amalipilo gha mbibi mfwa” (baLoma 6 :23).

ICHITUZITUZI CHA EYITI

Pano tukwenia uwa lukani pamo yo akukazya umoyo aya pakufwa. Imfwa (ivimafupa) yiza akabalilo akabibi ko atakuyilonda. Ubuzale bonsi ubwa mumbibi bwa chimbila, po amanya ubwanaloli nu koghofya kwa malipilo gha mbibi gho aya pakukomana nagho. Ubusisya bwa kumoto buli nawe. Pobuli akulonda leka ukuti angiputa, akwagha ukuti atangivwana nu Chala yo mutubalilo utwinji akana ulughano lwache. Abamanyani bache bonsi bakunyila ukuba kupipi ni chitala chache, nu kusubazya kwabo kutakumwavwa ku kabalilo kano. Nu bukabi bwache bo lumo bwa munzila imbibi butanga mupoka sona butangongelezuya ubumi bwache; nukuti butangachefya amayimba ghache. Usatana atakumupa ulusako lwa kwionong’onela vyo vya Chala pobuli andukumulonda leka.

8. UBUMALILO BWA WAMBIBI

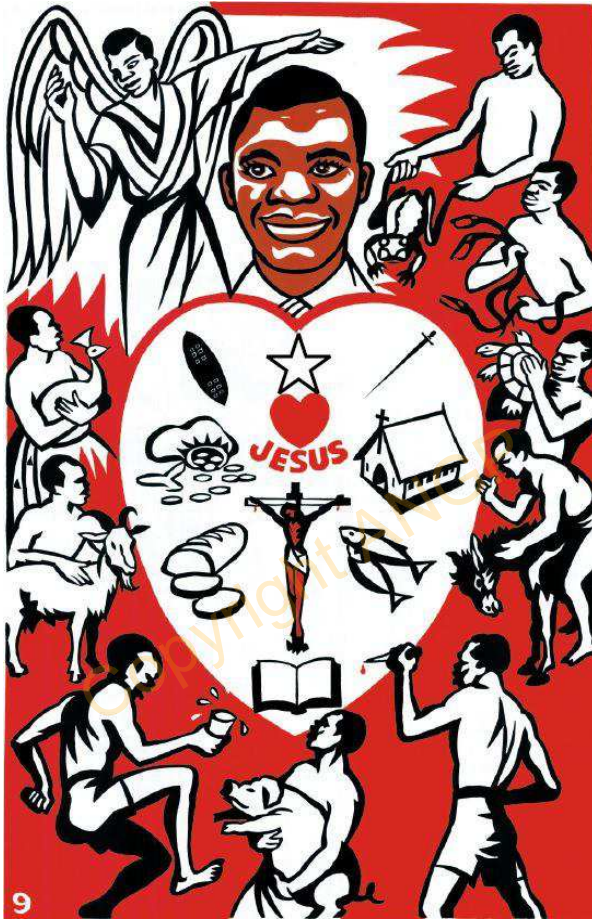
Vyosi vyo akavighana nu kwikalila vikuba ngati vikumobezya, nayo mudimi wache umusita kupinduka atangamwavwa ku kabalilo kano, pakuti afuyania ulughano lwa Chala nukuwila mu lufundo lwa ndaghilo. Andukuzyaghania ukuti “Chintu cha koghofya ukuwila munyobe zya Chala umumi” (baHebri 10 :31). Akatingi ayukwiza kwa Chala pisiku limo muntazi pamo pamfwa yache, loli pano aghukuti akabalilo kamumalila. Abantu abinji

pakufwa bakunyela bulo bo bachili batipiye kwa Chala pamfwa yabo. Chobene chikulondiwa ukumulondelezya uChala po achili angaboneka. Mubuyo bwa kwivwa amazyu gha Chala aghabupoki na ghakwisya umoyo, umuntu wambibi yo akafuyania ulughano lwa Chala ni chisa chache bo mumi abaghiye ukwivwa izwi lya mulongi wache, umupoki yo akamukana, akuti, “Fumako ku kwane, we mughuniwa mu moto wa bwila gho tukapembela usatana nabangelo bache” (Mateyo 25 :31). “Chipeghiwe kwa muntu ukufwa lyoka, ukufuma apo bulongi” (baHebri 9 :27).

ICHITUZITUZI CHA NAYINI

Ichi chikulangizya u mukhristu yo imite nu kuzipota ingelo impalapala. Pobuli akuyeliwa umu numu, achili akudaga mpaka kubumalilo, akufosezya mwa Yeso Khristi. Atingiye bulo mu lwendo lwa chikhristu, loli akuyimbilamo. Atakupupuluma pamo ukuchebela kumongo na kundilo loli “kwa Yeso ubwandilo nu bumalilo bwa lwitiko lwitu” (baHebri 12 : 1, 2).

Usatana ni mizimu yache yonsi vimuzyunguliye, ukuezya umu numu ukumupuvya umwana wa Chala. Ulwituvyo, ulughano lwa ndalama, umuzimu wa buhule nivinji vikumuyela. Mubuyo bwazyela tukwenia impunda, pakuti utubalilo utwinji imbibi yikwiza umwa kupambanapambana nu kuvwamila mwizina ilinji. Loli umukhristu yo alimaso akuyimanya napo yingizila munzwalo ya chikhristu pamo ngati mungelo wa buzelu, pakuti Izwi lya Chala nu muzimu wa bwanaloli vikumulongozya ku bwanaloli bonsi. Umuntu yo alemite ukomeji wabwalwa munyobe, akwimba nu kumuzyungulila ukuti amukope nivya chisu. Loli angala bulo kwa mukhristu uwakwipa papo akomeliwe poka nu Khristi kumbibi naku chisu. Umuntu uwabubili akumulasa umukhristu ni chipeni. Ineno imbibi, ubulumaluma, isusya nu koghofya kwakufumila ku balwani ba Chala – utubalilo utwinji ukufumila mubo bakuti bapokiwe – vikulasa umoyo wamupokwa umwenecho. Loli kuvyo abantu banganena mufwe, nukuba nimbombo navyo uChala akumubuzya. Amazyu gha Yeso akughakumbuka: “Mwe basayiwa mwe, po abantu bakubasusya nu kubayivya nu kubalyeghela ububibi bonsi chifukwa

9. UMOYO WA KUFOSYA

chane. Muhoboke sona mwizule nu lusekelo, pakuti amalipilo ghinyu kumwanya makulu leka” (Mateyo 5 : 11, 12).

Imbibi, umubili (ne nene) nu satana vikuyezya leka ukumu-pangula umukhristu ku lughano lwa Chala. Loli mu lwitiko ulwa

kufikapo akunena nu buhobosu ubukulu ukuti “Wenu yo angampangula ku lughano lwa Khristi? Amwe intamyo, pamo amayimba, pamo ukunenenkeziwa, pamo inzala, pamo insimbi, pamo ukuba mu bulughu, pamo ivilwilo?” (baLoma 8 :35). “Ha we, muvyosi vinivi twalusya naba kufosya ukwendela mwayuyo yo akanda atughana” (Baroma 8 :37). Bo avwala ichilwilo chonsi icha Chala, abaghiye ukwima mwisiku ibibi nu kuzipotela ingelo mwa Yeso Khristi, yo akafosya ingelo nu kuyeliwa konsi, ukuti mumwache tuye tufosye nu kupokela impumpu inchindikiwa.

ULUTONDWA lwa kwilonga kwache lulamite leka. Mu moyo wache mwizuye ulwitiko nu Muzimu uMuzelu. Izwi lya Chala, lyo mungelo, likumukumbusya vyo vikuya kubo ba kufosya nu kwima mpaka ku bumalilo. “Kwayo akufosya, nkuyumupa ikwi lyabumi lyo limelite mu mughunda wa Chala ize alye.” “Yo akufosya inti akalye umana yo afisiwe, nkuyumupa nibwe iswepu nukuti mwibwe munumo nkuyukusimbamo izina ipya.” “Nayo akufosya nu kubomba imbombo zyane mpaka ku bumalilo, nkuyukumupa amaka.” “Yo akufosya weyo nkuyukumuvwika umwenda umuzelu, ni zina lyache te nkalizimye mwibuku lya bumi, loli inti nkalinene kwa Tata naku bangelo bache.” “Yo akufosya nkuyukumupanga abe lipanda mwi tempeli lya Chala wane, po te akafumile lumo kunzi.” “Kwayo akufosya inti nkamubike twikale nawe mu chitengo chane, ngati mo nkafosezya po nikaye nu Tata wane mu chitengo chache” (Ubuset. 2 :7, 11, 17,26;3 :5, 12, 21).

INYAMBI YA NDALAMA INYIGHULE yikulangizya ukuti te moyo wache wene ha, loli ni ndalama zyache azibikite mwa Chala. Mubuyo bwa kunangania bulo ichuma chache, akwavwa abapina, akubika ichigaba cha teni (tithe) nu kusopa kwa Chala lumo vyosi vyo ali navyo, ukuvibombela vyosi pa kutuvya uChala.

ICHIBAMA NINSWI vikulangizya ukuti akwikala ubumi bwa kwitikiziwa. Atakwinyazya nivyakung’wa ivya kukola, pamo ukulya ivyibanda pamo vyo vyanyaziwa pamo chonsi cho chakulya ichibibi. Atakukomania indalama, pamo ukunyazya umubili wache (lyo litempeli lya Chala) pa kulya nu kukweba lyonsi

lyo litumba, sona atakubombela amapilisi ni milembo imibibi loli akulya ivyakulya ivyiza ivya kwikusya. Umoyo wache litempeli. Akuya ku chalichi utabalilo tonsi napo kunzi kungabipa pamo abe muntamyo. Ighanite leka ukwiputa ku chalichi, mu chipinda chache, ni mbumba yache poka, pakuti amenye ukuti umukhristu atangikala kwambula kukomana nu Chala mumputo.

IBUKU ILYIGHULE likulangizya ukuti ibangeli kukwache lyighule, akulibelenga nu kwavwiwa isiku nisiku, ukukaba amaka na mahala, ubuzelu nu bumi, ubukabi ubusita kuneneka. Lyaba nyale ya kuvinama vyache nukuba chilwilo cha kumupotela umulwani. Chibama cha muzimu chisiku nisiku ku moyo wache, mizi gha kuzimizya inyota, lozyo lwa koghamo nukuba li galasi lya kwiyezeza.

Anyamuye impinjika nu buhobosu pakuti amenye ukuti kwambula mpinjika, impumpu nayimo. Pakuti amenye ukuti azyuka nu Yeso kubumi ubupya, akulondelezya ivintu vya kumwanya, vyo vitakumala pobuli vitakuboneka. Isenganizye ukukomana nu Chala, po ali ngati likwi lyo libyaliwe kumizi nukwela mu kabalilo, ngati chisamba cho chikwela nkani icha chibyaliwa ichenecho. Ukunyila imfwa atakumenye, pakuti ulughano lwa chala lo apokela mu Muzimu uMuzelu, lwizula mu moyo wache.

ICHITUZITUZI CHA TENI

U Yeso akati, “Ne kuzyuka sona ne bumi: Wensi yo akunitika, napo angafwa, pope azukuba mumi. Na wensi yo ali nubumi inga anitikite te akafwe lumo” (Yohani 11 :25, 26). “Wensi yo akwivwa izwi lyane nu kumwitika yo akantuma, ali nubumi bwa bwila, pote akalongiwe, loli epuka kumfwa aya kubumi” (Yohani 5 :24). Kwa mukhristu, imfwa yitakoghofya sona yitakuyivya. “Imfwa ya miliwa mu bufosye. Wemfwa we, akabolelo kako kalikwiyi? We lipumpa we, ubusisya bwako bulikwiyi? ... Achindikwange uChala witu yo akutupa ubufosye mwa Yeso Khristi” (1 baKor. 15 :54-57).

Umuntu yo akwenda nu Chala atakunyila imfwa. Nanti isiku

10. UKUBWELA KWA BUSAMBE

Iya kubukila Iya kwanila, akubuka umwakufwasa ngati mo uPauli akunenela, “nasamba ukwepapo nukuya kwa Yesu, *papo cho chizapo*” (baFili. 1 :23).

Umukhristu ali ninyota ya kwenania nu Yeso, yo akamufwila pa mpinjika nu kumupoka. UMuzimu uMuzelu ghu kumukumbusya amazyu gha Yeso, “Mutakapasyange mummyoyo yinyu, uChala mumwitike, nune bulo munitike. Mu nyumba ya Tata

ubuyo bukulu, nanti butakabangamo nge nababuzya. Nabuka pa kubayanizya ubuyo. Nanti naya nasengania nkuyukwiza sona nu kubasenda ukuti ko indi ko numwe mwize mube: inzila iya kubukilako muyimenye kale” (Yohani 14 : 1-4). “Iliso litenizye nikutu litivuye, namumoyo wa muntu vitingiyemo, ivintu vyo uChala abasenguliye bo bamughanite” (1 baKor. 2 : 9). Ineno yitalipo nayimo pachisu iyakuti yingalingania ubuchindamu bwa buyo bwa kumwanya bo bakubayanizya bala bo bakwenda munyayo zya mwene witu uYeso Khristi pachisu pano. Mubuyo bwamifupa iyakoghofya (imfwa), umungelo pamo intumi ya Chala yili muchituzituzi chino. Akulindilila ukughusenda umuzimu waku-fikapo nukuya nagho kwa Chala. Umuzimu wabuliwa ku mubili nu kwingila pa mulyango umwighule mpaka kuvipakato vyayo umoyo wache wa mughanite nu kumufwila pachisu. Ukupoke-liwa ku kumulindilila pamaso pa Chala po akulumbiwa nu mupoki wache namazyu gha mapalo ngati ghano, “Wabomba, we mubombi umwiza sona umusubiliwa, ingila mu busambe bwa mwene wako” (Mateyo 25 :21). Usatana ate namaka sona papache, pakuti “ichakuhobosya kumaso gha Yeso Khristi yomfwa ya baghaniwa bache” (Masal. 116 : 15). “Po nkivwa izwi ukufuma kumwanya likunena, simba, Basayiwa abafwe bo bakufwila mwa Yeso ukufuma ilelo: Inga, uMuzimu ghukunena, ukuti bize batuzye kuntamyo zyabo, ni mbombo zyabo zikubakonka” (Ubu-set. 14 : 13).

UKUSOKA KWA BUMALILO

Kwa we mubelengi, uChala akwavwe ukuti umupe umoyo wako yo akughanite, papo lonsulu akukulambilizya akuti, “Mwana wane, mpanga umoyo wako” (Ivyili 23 :26). Mupe uYeso umoyo wako umulite gho wizuye nivya kupezya ubukata, umoyo wa vyakubaba, ukuti akupe umoyo umupya poka nu muzimu umupya. Utakazimbuliwe nu bujanja bwa moyo wako nu kukonka vyo ghukulonda, papo “Yo akusubila umoyo wache mulunkanu: Loli yo akwenda mu bwanaloli yo azukupokwa” (Ivyili 28 :26). Kolelesya u bugholosu nu kuzileka imbibi zyako zyonsi papo “Amalipilo gha mbibi mfwa, loli ichabupi cha Chala bumi bwabwila mwa Yeso Khristi” (Baroma 6 : 23).

Kwawe wipa umoyo wako kwa Chala, “vyo vivwa kolelesya

ukuba chimanyisyo ichenecho mu lwitiko namu lughano lwamwa Yeso Khristi” ngati mo uPauli akunenela mu 2 baTim. 1 :12, “Mumenye yo mwitikite po ndi nubwanaloli ukuti abaghiye ukunsungila kala ko kane mpaka pisiku lila.” Izenga mu lwitiko ulwenecho, wipute mu muzimu sona wendelele mu lughano lwa Chala bo ukwenia kwa Yeso inzila, ubwanaloli nu bumi, umwene witu yo akwiza lunulu pa kusenda abache – “Umwene wa bawene sona umupoki wa bapoki.”

“Kwayo abaghiye ukukusungilila ukuti utakawe nu kukwimika pabuchindamu bwache kwambula kabibi nakamo muchimwemwe ichikulu, kwa Chala witu weka uwamahala, umupoki witu, kube umuchizi, ubumwene, amaka nu bulongozi, ukwanda ilelo mpaka bwilabwila swi. Amen” (Yuda 1 :24, 25).

Kuli ichisu ichiza leka
Ko kuli utata wane,
Umupoki wane koko abukite,
Nune nsambiteko leka.

Chorus:
Nkulonda ukuyako,
Ukuti inje imbe nu Yesu wane.
Nkulonda ukuyako,
Ukuti inje imbe nu Mwene wane.

Ivyiza vyingi leka pansu,
Loli kwa mwene wane kula,
Kukulusya ivyiza vyonsi,
Chobene nsambiteko leka.

Naloli umutende winjiko,
Nu kuzala poka nawe,
Mu lughano ulwenecho,
Popo nsambiteko leka.

Bo bamenye ivyenecho,
Bobo bakumwenia umupoki wane:
Bakwanduka ukuba bazelu,
Po une nsambiteko leka.

A SPECIAL WORD FROM ANGP
UN MONDE SPÉCIAL DE L'ANGP
UMA PALAVRA ESPECIAL DA ANGP

This booklet "The Heart of Man" is available in over 538 languages and dialects spoken throughout the world (Africa, Asia, The Far East, South America, Europe, etc.) Our Heart Book is now also available on cell phones, tablets, etc from www.angp-hb.co.za or as an APP "Heart of Man" on Android phones.

Le livre du "Coeur de l'homme" peut être obtenu en plus de 538 langues et dialectes parlés dans le monde entier, à savoir: Afrique, Amérique, Asie, Extrême Orient, Europe. Notre Livre du Coeur est maintenant aussi disponible sur votre Téléphone cellulaire, plaques, etc. de www.angp-hb.co.za ou comme une Application "Heart of Man" sur téléphones Android.

Este livro "O Coracao do Homem" é obtido em mais de 538 linguas e dialectos falados em todo o mundo, a saber: (Africa, Asia, America do Sul, Extremo Oriente, Europa, etc). O nosso Livro O Coração do Homem também está agora disponível em telefone celular, tablets, etc. de www.angp-hb.co.za ou como um aplicativo "Heart of Man" nos telefones celulares Android.

The 10 heart pictures contained in this booklet are also available in the form of large coloured picture charts (86 x 61cm) bound together in a set of 10 pictures. These "Heart Charts" can be obtained with European or African features and are particularly suitable to be used in conjunction with the Heart Book for class-teaching, open air evangelization etc. Kindly contact us to ascertain the latest subsidized price of this chart.

Les 10 images du coeur qui figurent dans ce livre peuvent être obtenues en tableaux de couleur, format 86 x 61 cm, avec des physionomies européennes ou africaines. Ils peuvent être utilisés en même temps que le livre du coeur pour des classes bibliques, a

l'ecole du dimanche ou lors de reunions de plein air. Soyez aimable de nous contacter pour assurer les derniers prix en cours du tableau.

As 10 imagens do coracao, contidas neste livro podem ser obtidas num conjunto de 10 imagens em colorido no tamanho de (86 x 61 cm). Estes "Cartazes do Coracao podem ser obtidos com caracterfsticas Europeias e Africanas e podem ser usados em conjuncao com o mesmo livro em classes de ensino biblico, evangelizacao ou ao ar livre. Agradecemos que nos contacta- se para confirmacao do ultimo preco dos cartazes.

Kindly write to us if you are able to assist us with further translations of our free Gospel literature, informing us of the language into which you could translate this Gospel literature. Your assistance would be appreciated.

If you have found salvation in Christ, or have been otherwise blessed through our Gospel literature, please let us know. We would like to thank God with you, and remember you further in our prayers.

Nous vous invitons a nous contacter pour faire des arrangements concernant de nouvelles traductions de notre litterature, nous informant de la langue dans laquelle vous pouvez traduire cette litterature evangelique. Votre aide sera beaucoup appreciee.

Si vous avez trouve le salut en Christ ou si vous avez ete beni par notre litterature, nous vous prions de nous le faire savoir. Nous aimerions remercier Dieu avec vous et prier pour vous.

Nos vos convidamos a nos contactar, afim de fazer qualquer arranjo concernente a novas traducoes de nossa literatura em outras lnguas. Vossa assistencia sera muito apreciavel.

Se tem encontrado a salvacao em Cristo, ou se tem sido abençoado por intermedio da nossa literatura evangelica, faca o favor de nos

informar. Pois nos gostaríamos de agradecer a Deus juntamente convosco, e lembra-lo sempre em nossas oracoes.

For free Gospel literature, books and tracts in over 538 languages, write to:

Pour obtenir gratuitement de la litterature evangelique, des livres et des traites en plus de 538 langues, ecrivez a:

Para obter gratufamente a literatura evangelica, livros e folhetos em mais de 538 lnguas diferentes escreva para:

E-MAIL: info@angp-hb.co.za
info@angp.co.za

ALL NATIONS GOSPEL PUBLISHERS

P.O. Box 2191

PRETORIA

0001

R.S.A.

A Gospel Literature Mission financed by donations
Une Mission de litterature evangelique financee de dons
Missao de literatura Evangelica financiada por donativos

(Reg. No. 1961/001798/08)